

EIROPAS KOMISIJA

Briselē, 12.3.2012.
COM(2012) 85 final

2012/0036 (COD)

Priekšlikums

EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES DIREKTĪVA

par noziedzīgi iegūtu līdzekļu iesaldēšanu un konfiskāciju Eiropas Savienībā

{SWD(2012) 31 final}

{SWD(2012) 32 final}

PASKAIDROJUMA RAKSTS

1. PRIEKŠLIKUMA KONTEKSTS

1.1. Vispārīgais konteksts

Šā direktīvas priekšlikuma mērķis ir atvieglot dalībvalstu iestāžu darbu to līdzekļu konfiscēšanā un atgūšanā, kurus noziedznieki ir ieguvuši, izdarot smagus pārobežu noziegumus un noziegumus organizētās grupās. Tā nolūks ir ietekmēt finansiālo stimulu, kas ir noziedzības virzītājspēks, aizsargāt likumīgo ekonomiku pret noziedznieku iefiltrēšanos un korupciju, kā arī nodot noziedzīgi iegūtus līdzekļus tām valsts iestādēm, kas sniedz pakalpojumus iedzīvotājiem. Šis priekšlikums atbilst pašreizējam ekonomikas kontekstam, jo finanšu krīze un ekonomiskās izaugsmes palēnināšanās paver noziedzniekiem jaunas iespējas, pastiprina ekonomikas un finanšu sistēmas neaizsargātību un rada valsts iestādēm jaunas grūtības saistībā ar finansējumu arvien pieaugošajām vajadzībām pēc sociālajiem pakalpojumiem un palīdzības.

Organizētas noziedzīgas grupas ir nelegālas apvienības, kas izveidotas, lai gūtu peļņu. Tās iesaistās ļoti daudzās tādās noziedzīgās pārobežu darbībās kā narkotiku tirdzniecība, cilvēku tirdzniecība, nelikumīga ieroču tirdzniecība un korupcija, kas ļauj gūt ļoti lielu peļņu.

Saskaņā ar ANO aprēķiniem pasaulē noziedzīgi iegūto līdzekļu kopējais apmērs 2009. gadā sasniedza aptuveni USD 2,1 triljonu jeb 3,6 % no pasaules IKP¹. Eiropas Savienībā nav ticamu rādītāju par noziedzīgi iegūto līdzekļu apmēru², taču Itālijas Banka ir aprēķinājusi, ka Itālijā 2011. gadā noziedzīgi iegūtie līdzekļi ir legalizēti EUR 150 miljonu apmērā. Ir aprēķināts, ka Apvienotajā Karalistē 2006. gadā noziedzīgu organizāciju iegūto līdzekļu apmērs bija GBP 15 miljoni.

No šādām darbībām iegūtie līdzekļi tiek legalizēti un no jauna ieguldīti likumīgās darbībās. Organizētas noziedzīgas grupas arvien vairāk slēpj un no jauna iegulda līdzekļus nevis tajā dalībvalstī, kur noziegums izdarīts, bet gan citās dalībvalstīs³. Tas visā ES vājina mūsu centienus cīnīties pret smagiem pārobežu noziegumiem un noziegumiem, kas izdarīti organizētās grupās, un ietekmē iekšējā tirgus darbību, izraisot konkurences kropļojumus likumīgajā uzņēmējdarbībā un mazinot uzticību finanšu sistēmai⁴. Visbeidzot – smagu un organizētās grupās izdarītu noziegumu dēļ valstu valdības un ES budžets nepapildinās ar nodokļu ieņēmumiem.

¹ Apvienoto Nāciju Organizācijas Narkotiku un noziedzības apkarošanas biroja publikācija „Aplēses par nelikumīgām finanšu plūsmām, kas gūtas no narkotiku tirdzniecības un citiem transnacionālās organizētās grupās izdarītiem noziegumiem”, 2011. gada oktobris.

² Plašāki aprēķini ir pieejami par nelegālo tirgu. Saskaņā ar ANO sniegto informāciju 2005. gadā narkotiku tirdzniecība nodrošināja peļņu USD 321 miljonu apmērā. Saskaņā ar Eiropas Padomes sniegto informāciju cilvēku tirdzniecība pasaulē katru gadu nodrošina peļņu USD 42,5 miljonu apmērā. ESAO ir aprēķinājusi, ka pasaules viltoto preču tirgus katru gadu nodrošina peļņu līdz USD 250 miljonu apmērā. Ir aprēķināts, ka korupcijai šis rādītājs ES ir tieši 1 % no ES gada IKP.

³ Skatiet Tieslietu un iekšlietu padomes 2010. gada jūnija secinājumus par konfiskāciju un līdzekļu atgūšanu, Padomes dokuments 7769/3/10. Līdzīgus paziņojumus skatiet ES 2011. gada organizētās noziedzības draudu novērtējuma kopsavilkumā un *Eurojust* 2010. gada pārskatā.

⁴ Skatiet arī Padomes secinājumus par ekonomikas krīzes novēršanu un ekonomiskās aktivitātes atbalstīšanu, 23.4.2010., (Padomes dokuments 7881/10) 7. punkta d) apakšpunkts.

Tādēļ visās dalībvalstīs vajadzētu būt efektīvai noziedzīgi iegūtu līdzekļu iesaldēšanas, pārvaldības un konfiskācijas sistēmai, kuras darbība jānodrošina ar nepieciešamo institucionālo struktūru, finanšu līdzekļiem un cilvēkresursiem. Lai gan ES un valstu tiesību akti reglamentē noziedzīgi iegūtu aktīvu konfiskāciju, tā joprojām ir joma, kas nav pietiekami attīstīta un izmantota. Salīdzinājumā ar aprēķinātajiem ieņēmumiem, kurus gūst organizētas noziedzīgas grupas, noziedzīgi iegūtu līdzekļu kopējais atgūtais apmērs ES joprojām ir visai pieticīgs⁵. Piemēram, 2009. gadā konfiscēto aktīvu apmērs Francijā sasniedza EUR 185 miljonus, Apvienotajā Karalistē – GBP 154 miljonus, Nīderlandē – EUR 50 miljonus un Vācijā – EUR 281 miljonu.

Tā kā noziedzīgi iegūtu aktīvu konfiskācija ir iedarbīgs līdzeklis cīņā pret noziedzīgu organizāciju izdarītiem noziegumiem un smagiem noziegumiem, ES līmenī tai ir piešķirta stratēģiska prioritāte. Stokholmas programmā⁶, kas pieņemta 2009. gadā, dalībvalstīm un Komisijai ir pausts aicinājums padarīt noziedzīgi iegūto aktīvu konfiskāciju vēl efektīvāku un stiprināt līdzekļu atguves dienestu sadarbību.

2010. gada jūnijā pieņemtajos Tieslietu un iekšlietu padomes secinājumos par konfiskāciju un līdzekļu atgūšanu⁷ ir pausts aicinājums veidot saskaņotāku dalībvalstu pieeju, lai noziedzīgi iegūtu aktīvu konfiskācija kļūtu vēl efektīvāka un plašāka. Secinājumos ir pausts aicinājums – jo īpaši Komisijai – apsvērt jautājumu par tiesiskā regulējuma stiprināšanu, lai izveidotu efektīvākus režīmus attiecībā uz konfiskāciju, ko piemēro trešām personām, un paplašināto konfiskāciju. Secinājumos ir uzsvērts, ka konfiskācijas un līdzekļu atgūšanas procesā ir svarīgi visi posmi, un ir ieteikti pasākumi, lai šā procesa laikā saglabātu aktīvu vērtību.

Komisijas paziņojumā „ES iekšējās drošības stratēģija darbībā”⁸ ir teikts, ka Komisija ierosinās tiesību aktus, lai stiprinātu ES tiesisko regulējumu attiecībā uz konfiskāciju, jo īpaši lai ļautu plašāk izmantot gan konfiskāciju, kuru piemēro trešai personai⁹, gan paplašinātu konfiskāciju un lai dalībvalstīs veicinātu tādu konfiskācijas rīkojumu savstarpēju atzīšanu, kuri nav izdoti, pamatojoties uz notiesājošu spriedumu¹⁰.

Eiropas Parlaments 2011. gada oktobrī pieņēma patstāvīgu ziņojumu par organizēto noziedzību, un šajā ziņojumā Komisijai tika pausts aicinājums pēc iespējas drīz ierosināt jaunus tiesību aktus par konfiskāciju, jo īpaši noteikumus par to, kā efektīvi izmantot paplašinātu konfiskāciju un konfiskāciju bez notiesājoša sprieduma, un noteikumus, kuri ļauj konfiscēt aktīvus, kas nodoti trešās personas rīcībā, kā arī noteikumus par to, kā atvieglot pierādīšanas pienākumu, kas attiecas uz tādās personas īpašumā esošu aktīvu izcelsmi, kura notiesāta par smagu noziedzīgu nodarījumu¹¹.

⁵ Piemēram, saskaņā ar 2006. gada oficiālo aplēsi Apvienotajā Karalistē noziedzīgi iegūtu līdzekļu apmērs bija GBP 15 miljoni, taču valsts atgūto līdzekļu apmērs šajā gadā bija vien GBP 125 miljoni. Skatīt Eiropola 2010. gada organizētās noziedzības draudu novērtējumā sniegto Iekšlietu ministrijas informāciju par 2006. gadu.

⁶ „Atvērta un droša Eiropa pilsoņu un viņu aizsardzības labā”, Padomes dokuments 17024/09, ko Eiropadome pieņēma 2009. gada 10. un 11. decembra sanāksmē.

⁷ Padomes dokuments 7769/3/10.

⁸ COM(2010) 673, galīgā redakcija, 22.11.2010.

⁹ Konfiskācija, ko piemēro trešai personai, ir tādu aktīvu konfiskācija, kurus persona, pret kuru notiek kriminālvajāšana vai kura ir notiesāta, ir nodevusi trešām personām.

¹⁰ Procedūras, kuru pamatā nav notiesājošs spriedums, ļauj iesaldēt un konfiscēt līdzekļus neatkarīgi no tā, vai īpašnieks pirms tam ir tiesāts krimināltiesā.

¹¹ Eiropas Parlamenta 2011. gada 25. oktobrī pieņemtā rezolūcija par organizēto noziedzību Eiropas Savienībā, dokuments A7-0333/2011 [pagaidu atsauce].

Paziņojumā par organizētās noziedzības rezultātā iegūtajiem līdzekļiem, kurš tika pieņemts 2008. gadā¹², Komisija ir noteikusi desmit turpmākā darba stratēģiskās prioritātes un norādījusi uz trūkumiem ES tiesiskajā regulējumā (neīstenošana, dažu noteikumu neskaidrība un pašreizējo noteikumu nesaskaņotība).

Šajā sakarībā Komisija ierosina direktīvu, ar ko dalībvalstīm nosaka noteikumu minimumu attiecībā uz noziedzīgi iegūtu aktīvu iesaldēšanu un konfiskāciju, ko veic, izmantojot tiešu konfiskāciju, vērtību konfiskāciju, paplašinātu konfiskāciju, konfiskāciju bez notiesājoša sprieduma (noteiktos gadījumos) un konfiskāciju, ko piemēro trešai personai. Šādu noteikumu minimuma pieņemšana ļaus turpināt līdzekļu iesaldēšanas un konfiskācijas režīmu saskaņošanu dalībvalstīs, un tādējādi tiks veicināta savstarpējā uzticēšanās un efektīva pārrobežu sadarbība.

Turklāt Komisija turpinās izziņāt un pētīt iespējamus veidus, kā stiprināt iesaldēšanas un konfiskācijas rīkojumu savstarpējo atzīšanu, vienlaikus pilnībā ņemot vērā pamattiesības. Laika gaitā būtu jāpanāk, lai visus vienā dalībvalstī izdotos konfiskācijas un iesaldēšanas rīkojumus varētu efektīvi izpildīt attiecībā uz aktīviem, kas atrodas citā dalībvalstī. Tādēļ Komisija turpinās mudināt dalībvalstis īstenot pašreizējos ES savstarpējās atzīšanas juridiskos instrumentus.

Šis priekšlikums neradīs nekādas izmaksas ES budžetā. Tas neskar budžeta piešķirumus konfiskācijas produktam.

1.2. Spēkā esošie Kopienas noteikumi priekšlikuma jomā

Pašreizējo ES tiesisko regulējumu attiecībā uz noziedzīgi iegūtu līdzekļu iesaldēšanu un konfiskāciju veido četri Padomes pamatlēmumi un viens Padomes lēmums:

- Pamatlēmums 2001/500/TI¹³, ar kuru saskaņā dalībvalstīm ir pienākums sekmēt konfiskāciju tā, lai varētu konfiscēt vērtības¹⁴, ja nav iespējams konfiscēt līdzekļus, kas tieši iegūti noziedzīga nodarījuma rezultātā, un lai nodrošinātu, ka citu dalībvalstu pieprasījumus izskata tādā pašā prioritārā kārtā kā vietējās tiesvedības lietas;
- Pamatlēmums 2005/212/TI¹⁵, kas paredz saskaņot tiesību aktus par konfiskāciju. Parasta konfiskācija, tostarp vērtību konfiskācija, jāpiemēro visiem noziedzīgiem nodarījumiem, kuru izdarītājus soda ar brīvības atņemšanu līdz 1 gadam. Paplašināta konfiskācija¹⁶ ir jāpiemēro noteiktiem smagiem noziedzīgiem nodarījumiem, ja tie „izdarīti kādā noziedzīgā organizācijā”;
- Pamatlēmums 2003/577/TI¹⁷, kas paredz iesaldēšanas rīkojumu savstarpēju atzīšanu;

¹² „Organizētās noziedzības rezultātā iegūtie līdzekļi. Noziedzība nedrīkst „atmaksāties””, COM (2008) 766 galīgā redakcija, 20.11.2008.

¹³ OV L 182, 5.7.2001.

¹⁴ Vērtību konfiskācija ir naudas līdzekļu konfiskācija tādā apmērā, kas atbilst to līdzekļu vērtībai, kuri iegūti noziedzīgu nodarījumu izdarīšanas rezultātā.

¹⁵ OV L 68/49, 15.3.2005.

¹⁶ Paplašināta konfiskācija ir tādu aktīvu konfiskācija, kas nav tieši iegūti noziedzīgu nodarījumu izdarīšanas rezultātā, un šajā gadījumā nav nepieciešams konstatēt saikni starp līdzekļiem, par kuriem ir aizdomas, ka tie iegūti noziedzīgi, un konkrētu noziedzīgu darbību.

¹⁷ OV L 196/45, 2.8.2003.

- Pamatlēmums 2006/783/TI¹⁸, kas paredz iesaldēšanas rīkojumu savstarpēju atzīšanu, un
- Padomes Lēmums 2007/845/TI¹⁹ par informācijas apmaiņu un sadarbību starp dalībvalstu līdzekļu atguves dienestiem, kurā noteikts, ka dalībvalstīm jāizveido vai jānorīko valsts līdzekļu atguves dienesti kā valsts galvenie kontaktpunkti, kuri, pastiprināti sadarbojoties, veicina iespējami ātrāku noziedzīgi iegūtu līdzekļu meklēšanu visā ES.

Šie dokumenti tika izstrādāti galvenokārt tādēļ, lai cīnītos pret smagiem noziegumiem un noziegumiem, kas izdarīti organizētās grupās. Tomēr, izņemot noteikumus par paplašinātu konfiskāciju, pašreizējais ES tiesiskais regulējums materiālo krimināltiesību jomā attiecas uz tādu līdzekļu konfiskāciju, kuri iegūti jebkāda tāda noziedzīga nodarījuma rezultātā, par kuru tā izdarītāju soda ar brīvības atņemšanu uz vairāk nekā vienu gadu.

1.3. Atbilstība pārējiem politikas virzieniem

Pašreizējais priekšlikums ir ietverts Komisijas 2011. gada darba programmā kā stratēģiska iniciatīva, kas ir daļa no plašākas politiskās iniciatīvas, kuras mērķis ir aizsargāt likumīgo ekonomiku pret noziedznieku iefiltrēšanos tajā. Minētajā iniciatīvā ir ietverti pasākumi, lai vērstos pret korupciju ES²⁰, un 2011. gada jūnijā pieņemtā ES stratēģija krāpšanas apkarošanai²¹. Aizsargājot likumīgo ekonomiku, šis priekšlikums sekmēs izaugsmi un jaunu darba vietu izveidi Eiropā un palīdzēs veicināt ilgtspējīgu izaugsmi saskaņā ar stratēģiju „Eiropa 2000”²².

Ar Komisijas 2011. gada jūnijā pieņemto korupcijas novēršanas tiesību aktu kopumu ļoti daudzās ES iekšējās un ārējās politikās ieviesa pastiprinātu politikas pieeju korupcijas novēršanai un izveidoja jaunu ziņošanas mehānismu, lai no 2013. gada regulāri novērtētu dalībvalstu centienus korupcijas novēršanā. Paziņojumā par korupcijas apkarošanu ES dalībvalstīm tika pausts aicinājums veikt visus nepieciešamos pasākumus, lai nodrošinātu noziegumu efektīvu atklāšanu, kriminālvajāšanu un stabilus panākumus attiecībā uz preventīviem sodiem un noziedzīgi iegūtu līdzekļu atgūšanu korupcijas lietās. Tajā tika arī uzsvērts, ka ir jāpārskata ES tiesiskais regulējums par konfiskāciju un līdzekļu atgūšanu, lai panāktu, ka dalībvalstu tiesas spēj efektīvi konfiscēt noziedzīgi iegūtus un ar noziedzību saistītus aktīvus un pilnībā atgūt attiecīgās vērtības, tostarp ar korupciju saistītās lietās.

Šajā pašā kontekstā, proti, lai aizsargātu likumīgo ekonomiku, Komisija 2011. gadā sāka vairākas iniciatīvas, kuru mērķis ir ES līmenī nodrošināt labākus pasākumus nodokļu maksātāju naudas aizsardzībai pret krāpšanu un korupciju. Starp tām ir Komisijas priekšlikums izdarīt grozījumus *OLAF* tiesiskajā regulējumā²³, paziņojums par ES finanšu interešu aizsardzību ar krimināltiesībām un administratīvu izmeklēšanu²⁴ un Komisijas

¹⁸ OV L 328/59, 24.11.2006.

¹⁹ OV L 332/103, 18.12.2007.

²⁰ COM(2011) 307, 308 un 309 un C(2011) 3673 (galīgā redakcija), 6.6.2011.

²¹ COM(2011) 376 galīgā redakcija, 24.6.2011.

²² COM(2010) 2020 galīgā redakcija, 3.3.2010. Skatiet arī Padomes secinājumus par ekonomikas krīzes novēršanu un ekonomiskās aktivitātes atbalstīšanu, 23.4.2010., (Padomes dokuments 7881/10) 7. punkta d) apakšpunkts.

²³ COM(2011) 135 galīgā redakcija, 17.3.2011.

²⁴ COM(2011) 293 galīgā redakcija, 26.5.2011.

paziņojums par krāpšanas apkarošanas stratēģiju (*CAFS*). *CAFS* īsteno, to cieši koordinējot ar ES pretkorupcijas ziņojumu izstrādes darbu. Šajā ziņojumā uzmanība tiks pievērsta korupcijas novēršanas politikas īstenošanai dalībvalstīs, bet *CAFS* pievēršas krāpšanas un korupcijas novēršanas un apkarošanas pasākumiem, jo īpaši tiem, kas vēršas pret krāpšanu un korupciju saistībā ar ES fondiem.

Šis priekšlikums atbilst ES tiesību aktiem par nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanu, galvenokārt trešajai ES direktīvai par nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanu²⁵, un tām attiecīgajām iniciatīvām, kuras Komisija, pārējās ES iestādes un dalībvalstis īsteno šajā jomā.

2. APSPRIEŠANĀS AR IEINTERESĒTAJĀM PERSONĀM UN IETEKMES NOVĒRTĒJUMA REZULTĀTI

2.1. Apspriešanās ar ieinteresētajām personām

Komisija ir sagatavojusi šo priekšlikumu saskaņā ar labāka regulējuma principiem. Sagatavojot šo priekšlikumu un ietekmes novērtējumu, ir nodrošināta atbilstība standartu minimumam attiecībā uz apspriešanos ar ieinteresētajām personām.

Kamdenas līdzekļu atguves aģentūru tīkla²⁶ plenārsēdē (2010. gada septembrī) un laika posmā no 2009. līdz 2011. gadam notikušajās astoņās ES līdzekļu atguves dienestu platformas neoficiālajās sanāksmēs notika plaša ekspertu apspriešanās un diskusijas.

Tā kā konfiskācija ir specifiska tēma un to pārzina ierobežots ekspertu loks, atklāta apspriešanās internetā nenotika. Saziņa ar pilsonisko sabiedrību notika galvenokārt ar tādu organizāciju palīdzību, kuras veicina likumību, cīņu pret organizētām noziedzīgām grupām un noziegumos cietušo personu aizsardzību²⁷.

Eksperti plaši apsprieda arī ar noziedzīgi iegūtu aktīvu konfiskāciju saistītus jautājumus. Arvien biežāk tiek rīkotas starptautiskas praktiķu sanāksmes un stratēģiski semināri par konfiskāciju un līdzekļu atgūšanu²⁸. Praktiķi apspriež lielu daļu noteikumu, kas iekļauti priekšlikumā, lai atspoguļotu labāko praksi, kā noteikts Kamdenas līdzekļu atguves aģentūru tīkla ieteikumos, kuri pieņemti laika posmā no 2005. līdz 2010. gadam. Turklāt noteikumi atbilst ESAO Finanšu darījumu darba grupas (*FAFT*) ieteikumiem par konfiskāciju²⁹.

Dalībvalstis savu nostāju šajos jautājumos ir paukušas iepriekš minētajos Tieslietu un iekšlietu Padomes 2010. gada secinājumos. Lai gan par lielāko daļu jautājumu tika panākta plaša vienošanās, dažas dalībvalstis izteica iebildumus pret konfiskāciju bez notiesājoša

²⁵ 2005. gada 26. oktobra Direktīva 2005/60/EK par to, lai nepieļautu finanšu sistēmas izmantošanu nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanai un teroristu finansēšanai, OV L 309, 25.11.2005., 15. lpp.

²⁶ Šā tīkla (*CARIN*) darbību atbalsta Komisija un Eiropols, un tas ir starptautisks līdzekļu atguves praktiķu tīkls (viens tiesībsardzības un tiesu iestāžu kontaktpunkts), kas apvieno ekspertus no vairāk nekā 50 valstīm un jurisdikcijām, tostarp no 26 ES dalībvalstīm. Tā mērķi ir paraugprakses apmaiņa un aģentūru sadarbības uzlabošana pārrobežu līdzekļu atgūšanas jautājumos.

²⁷ Piemēram, Komisijas dienesti organizēja vairākas divpusējas sanāksmes ar *FLARE* (Brīvība, likumība un tiesības Eiropā) tīkla un tā saistīto tīklu pārstāvjiem.

²⁸ Piemēram, 2010. gadā notika Līdzekļu atgūšanas izcilības centru mācību (*CEART*) seminārs un *Eurojust* stratēģiskais seminārs.

²⁹ Īpaši – 2012. gada februārī pārskatīto *FAFT* ieteikumu 4. ieteikums.

sprieduma. Savukārt attiecībā uz citiem jautājumiem (piem., konfiskācija, ko piemēro trešām personām, līdzekļu pārvaldība) dalībvalstis bija vienprātis, ka ES ir jāreaģē stingrāk.

Ar pamattiesībām saistītu apsvērumu (tiesību uz īpašumu un tiesību uz taisnīgu tiesu iespējamās ierobežošanas) dēļ aizstāvības advokāti ir pauduši bažas par pilnvaru palielināšanu attiecībā uz paplašinātu konfiskāciju, konfiskāciju bez notiesājoša sprieduma un konfiskāciju, ko piemēro trešām personām. Turpmāk ir skaidrots, ka priekšlikumā šie jautājumi ir izskatīti īpaši rūpīgi.

2.2. Ietekmes novērtējums

Saskaņā ar labāka regulējuma pamatnostādnēm Komisija, pamatojoties uz 2011. gada martā veikto ārēju pētījumu³⁰, novērtēja politikas alternatīvu ietekmi.

Ārējais pētījums tika veikts, balstoties uz praktiķu un ekspertu plašu apspriešanos, tostarp Kamdenas līdzekļu atguves aģentūru tīkla dažu valsts kontaktpunktu aptaujāšanu. Dalībvalstu nostāja, apspriežot iepriekš minētos Padomes secinājumus, ļauj secināt, ka dalībvalstis kopumā piekrīt, ka ir nepieciešami stingrāki ES noteikumi par līdzekļu atgūšanu.

Ietekmes novērtējumā ir ņemti vērā arī 2009. gadā veiktā pētījuma³¹ secinājumi un ieteikumi. Tajā ir analizēta dalībvalstu prakse konfiscēšanas jomā, jo īpaši pievēršoties valsts līmenī veiktiem efektīviem pasākumiem, lai veicinātu labu praksi un apmainītos ar to. Pētījuma gaitā tika noteikti vairāki šķēršļi, kas kavē efektīvu konfiscēšanu, proti – pretrunīgas tiesiskās tradīcijas, kuru dēļ nav izveidota vienota pieeja konfiskācijas pasākumiem; līdzekļu nodrošināšanas un saglabāšanas grūtības; resursu un apmācību trūkums; ierobežota saziņa starp aģentūrām un saskaņotas un salīdzināmas statistikas datu neesamība.

Visbeidzot, ietekmes novērtējums pamatojas uz Komisijas izdotajiem īstenošanas ziņojumiem par pašreizējiem ES tiesību aktiem. Ziņojumos par pamatlēmumiem 2005/212/TI³², 2003/577/TI³³ un 2006/783/TI³⁴ ir secināts, ka dalībvalstis ir kavējušās ar šo pamatlēmumu transponēšanu un ka bieži vien attiecīgie noteikumi ir īstenoti nepilnīgi vai nepareizi. Par puslīdz apmierinošu var uzskatīt vien Padomes Lēmuma 2007/845/TI īstenošanas pakāpi dalībvalstīs³⁵.

³⁰ Pakalpojumu pamatlīgums Nr. JLS/2010/EVAL/FW/001/A1, pētījums ietekmes novērtējumam saistībā ar priekšlikumu par jaunu tiesisko regulējumu noziedzīgi iegūtu līdzekļu konfiscēšanai un atgūšanai.

³¹ „ES dalībvalstu prakses efektivitātes novērtējums noziedzīgi iegūtu līdzekļu identificēšanā, izsekošanā, iesaldēšanā un konfiscēšanā”, pieejams

³² http://ec.europa.eu/home-affairs/policies/crime/crime_confiscation_en.htm

³³ Komisijas ziņojums, pamatojoties uz 6. pantu Padomes 2005. gada 24. februāra pamatlēmumā par noziedzīgi iegūtu līdzekļu, nozieguma rīku un īpašuma konfiskāciju (2005/212/TI), COM(2007) 805 galīgā redakcija, 17.12.2007.

³⁴ Komisijas ziņojums, pamatojoties uz 14. pantu Padomes 2003. gada 22. jūlija Pamatlēmumā 2003/577/TI par to, kā Eiropas Savienībā izpilda īpašuma vai pierādījumu iesaldēšanas rīkojumus (COM(2008) 885 galīgā redakcija, 22.12.2008.).

³⁵ Komisijas ziņojums, pamatojoties uz 22. pantu Padomes 2006. gada 6. oktobra Pamatlēmumā 2006/783/TI par savstarpējas atzišanas principa piemērošanu konfiskācijas rīkojumiem, COM(2010) 428 galīgā redakcija, 23.8.2010.

³⁶ Komisijas ziņojums, pamatojoties uz 8. pantu Padomes 2007. gada 6. decembra Lēmumā 2007/845/TI attiecībā uz sadarbību starp dalībvalstu līdzekļu atguves dienestiem noziedzīgi iegūtu līdzekļu vai citu īpašumu meklēšanas un identificēšanas jomā, COM(2011) 176 galīgā redakcija, 12.4.2011.

Ietekmes novērtējumā tika analizēti vairāki politiskie risinājumi ar dažādām ES līmeņa ieviešanas pakāpēm, proti, nelegislatīvs risinājums, minimāli legislatīvs risinājums (tādu trūkumu novēršana pašreizējā ES tiesiskajā regulējumā, kuri traucē tam darboties kā plānots) un maksimāli legislatīvs risinājums (kura mērķi ir plašāki nekā pašreizējā ES tiesiskajā regulējuma mērķi). Saistībā ar pēdējo minēto risinājumu tiek analizēti divi maksimāli legislatīvā risinājuma apakšrisinājumi, no kuriem vienā gadījumā ir paredzēta ES mēroga rīcība attiecībā uz iesaldēšanas un konfiskācijas rīkojumu savstarpēju atzīšanu dalībvalstīs, bet otrā gadījumā šāda rīcība nav paredzēta.

Vēlamais politiskais risinājums ir maksimāli legislatīvais risinājums. Šis risinājums ļautu ievērojami uzlabot valstu noteikumu saskaņošanu konfiskācijas un īstenošanas jomā, *inter alia* izdarot grozījumus pašreizējos noteikumos par paplašināto konfiskāciju, ieviešot jaunus noteikumus par konfiskāciju bez notiesājoša sprieduma un par konfiskāciju, ko piemēro trešai personai, kā arī ieviešot efektīvākus noteikumus par iesaldēšanas un konfiskācijas rīkojumu savstarpēju atzīšanu.

Papildus citām pamattiesībām ietekmes novērtējumā tika analizēta ietekme uz personas datu aizsardzību, secinot, ka šī ietekme nav būtiska.

Ietekmes novērtējuma ziņojuma pilnais teksts ir pieejams http://ec.europa.eu/home-affairs/policies/crime/crime_confiscation_en.htm

2.3. Juridiskais pamats

Šā priekšlikuma pamats ir LESD 82. panta 2. punkts un 83. panta 1. punkts.

Pēc Lisabonas līguma stāšanās spēkā ir mainījusies pilnvaru piešķiršana attiecībā uz konfiskāciju un līdzekļu atgūšanu. Tā kā galvenais šā priekšlikuma juridiskais pamats ir LESD 83. panta 1. punkts, tā darbības jomā ir ietverti tikai tādi noziedzīgi nodarījumi, kas izdarīti minētajā pantā uzskaitītajās jomās, proti, terorisms, cilvēku tirdzniecība un sieviešu un bērnu seksuāla izmantošana, nelegāla narkotiku tirdzniecība, nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšana, korupcija, maksāšanas līdzekļu viltošana, datornoziegumi un organizētā noziedzība. Uz nelegālu ieroču tirdzniecību šā panta darbības joma attiecas tad, ja noziegums izdarīts noziedzīgā organizācijā.

„Organizētā noziedzība” ir viena no minētajām uzskaitītajām jomām. Tādēļ priekšlikums attieksies uz citām noziedzīgām darbībām, kuras nav īpaši uzskaitītas 83. panta 1. punktā, bet kuras persona ir izdarījusi, piedaloties noziedzīgā organizācijā, kā definēts Pamatlēmumā 2008/841/TI par cīņu pret organizēto noziedzību³⁶.

LESD 83. panta 1. punktā uzskaitīto noziegumu jomu ietveršana šā priekšlikuma darbības jomā, iekļaujot tajā arī noziegumus, kas izdarīti noziedzīgā organizācijā, nozīmē to, ka pašreizējiem ES noteikumiem par konfiskāciju joprojām būtu jāpaliek spēkā, lai saglabātu noteiktu saskaņošanas pakāpi attiecībā uz tām noziedzīgām darbībām, kuras nav ietvertas šīs direktīvas darbības jomā. Tādējādi šis priekšlikums paredz saglabāt spēkā Pamatlēmuma 2005/212/TI 2., 4. un 5. pantu.

³⁶ Padomes Pamatlēmums 2008/841/TI (2008. gada 24. oktobris) par cīņu pret organizēto noziedzību, OV L 300, 11.11.2008., 42. lpp.).

2.4. Subsidiaritāte, proporcionalitāte un pamattiesību ievērošana

Saskaņā ar LES 5. panta 3. punktu Savienība rīkojas tikai tad, ja dalībvalstis nevar pietiekami labi īstenot paredzēto darbību. LESD 67. pants paredz, ka Savienība nodrošina pilsoņiem augstu drošības līmeni, novēršot un apkarojot noziedzību. Noziedzīgi iegūtu līdzekļu konfiscēšanu arvien plašāk uzskata par svarīgu paņēmieni, lai apkarotu noziedzīgas organizācijas, kuras bieži vien pēc savas būtības ir transnacionālas, un tādēļ pret tām jāvēršas kopīgi. Tāpēc ES ir vairāk iespēju reglamentēt noziedzīgi iegūtu līdzekļu iesaldēšanu un konfiscēšanu nekā dalībvalstīm atsevišķi.

Organizētas noziedzīgas grupas savus aktīvus rūpīgi slēpj un iegulda tos nevis savā mītnes valstī, bet citās (bieži vien vairākās) valstīs³⁷. Šī divkārtšā pārrobežu dimensija (kas raksturīga noziedzīgu organizāciju darbībai un to ieguldījumiem) pamatoti attaisno ES rīcību, vērsties pret organizētu noziedzīgu grupu aktīviem.

Visos noteikumos ir pilnībā ņemts vērā proporcionalitātes princips un pamattiesības, tostarp tiesības uz īpašumu, nevainīguma prezumpcija un tiesības uz aizstāvību, tiesības uz taisnīgu tiesu, tiesības uz lietas godīgu un atklātu izskatīšanu pienācīgā termiņā, tiesības izmantot tiesā efektīvus tiesiskās aizsardzības līdzekļus un tiesības saņemt informāciju par to izmantošanu, tiesības uz privātās un ģimenes dzīves neaizskaramību, tiesības uz personas datu aizsardzību, tiesības tikt netiesātam un nesodītam divreiz krimināllietā par vienu un to pašu noziedzīgo nodarījumu, kā arī ir ņemti vērā noziedzīgu nodarījumu likumības un samērīguma principi.

Turklāt saskaņotus noteikumus par konfiskāciju bez notiesājoša sprieduma ir paredzēts ieviest tikai atsevišķos gadījumos, t. i., ja apsūdzēto personu nevar tiesāt nāves vai slimības dēļ vai arī ja apsūdzētā persona bēgulo. Paplašināta konfiskācija ir atļauta tikai tad, ja tiesa, pamatojoties uz konkrētiem faktiem, konstatē, ka personai, kas apsūdzēta par noziedzīga nodarījuma izdarīšanu, pieder aktīvi, kuri, visticamāk, ir iegūti līdzīgu noziedzīgu darbību, nevis citu darbību rezultātā. Apsūdzētajai personai tiek dota reāla iespēja atspēkot šādus konkrētus faktus. Turklāt palielinātās pilnvaras attiecībā uz paplašinātu konfiskāciju nevar piemērot līdzekļiem, kuri, iespējams, iegūti tādu noziedzīgu darbību rezultātā, par kurām attiecīgā persona ir attaisnota iepriekšējās lietas iztiesāšanas laikā, vai arī citos gadījumos, kad tiek piemērots *ne bis in idem* princips. Konfiskācija, ko piemēro trešai personai, ir atļauta tikai īpašos gadījumos, t. i., ja ieguvēja trešā persona par aktīviem ir samaksājusi par tirgus vērtību mazāku summu un šai personai vajadzēja rasties aizdomām, ka aktīvi ir noziedzīgi iegūti līdzekļi, kā arī tad, ja pēc lietas izvērtēšanas tiek konstatēts, ka tieši konfiscēt aktīvus no personas, kura tos ir nodevusi trešai personai, visticamāk, nebūs iespējams. Visbeidzot, šajā priekšlikumā ir iekļauti īpaši aizsardzības pasākumi un tiesiskās aizsardzības līdzekļi, lai nodrošinātu atbilstošu aizsardzības līmeni un pamattiesību ievērošanu. Tie ir šādi – tiesības saņemt informāciju par tiesvedību, tiesības uz advokāta pārstāvību, pienākums iespējami drīz paziņot par ikvienu lēmumu, kas skar īpašumu, un iespējas apstrīdēt šādu lēmumu. Šie īpašie aizsardzības līdzekļi ir paredzēti ne vien apsūdzētajai vai aizdomās turētajai personai, bet arī citām personām saistībā ar konfiskāciju, ko piemēro trešām personām.

Lai gan Eiropas Cilvēktiesību tiesa (ECT) ir izvairījusies pieņemt lēmumu principiālajā jautājumā par to, vai konfiskācija bez notiesājoša sprieduma un paplašināta konfiskācija atbilst Eiropas Cilvēktiesību konvencijai, tā ir pieņēmusi vairākus lēmumus, kurā tā atbalsta šo konfiskācijas veidu piemērošanu noteiktos gadījumos. ECT noteiktos gadījumos ir

³⁷ Skatīt atsauces 2. zemsvītras piezīmē.

atbalstījusi valstu procedūras, kuras nepamatojas uz notiesājošu spriedumu un ir saistītas ar pierādīšanas pienākuma uzlikšanu pretējai pusei jautājumā par aktīvu likumību (un kuras ir tālejošākas nekā šīs direktīvas noteikumi), ja tās konkrētajā lietā ir piemērotas taisnīgi un ja attiecīgajai personai ir pieejami piemēroti aizsardzības pasākumi. Piemēram, tika uzskatīts, ka Itālijas piemērotie tiesību akti samērīgi ierobežo pamattiesības, jo tie ir „nepieciešamais ierocis” cīņā ar mafiju³⁸. Citā gadījumā ECT atzina, ka Apvienotās Karalistes piemērotais civilās konfiskācijas režīms nepārkāpj Eiropas Cilvēktiesību konvenciju³⁹.

2.5. Juridisko instrumentu izvēle

Lai izdarītu grozījumus ES noteikumos par saskaņošanu, šī direktīva, ar kuru aizstāj Vienoto rīcību 98/699/TI un daļēji Pamatlēmumus 2001/500/TI un 2005/212/TI, ir vienīgais praktiski īstenojamais instruments.

2.6. Īpaši noteikumi

Mērķis (1. pants)

Šis noteikums precizē, ka šajā direktīvā ir paredzēts tikai noteikumu minimums (valstu tiesību akti var būt vēl tālejošāki) un ka tā attiecas uz noziedzīgi iegūtu līdzekļu un nozieguma rīku konfiskāciju krimināllietās.

Definīcijas (2. pants)

Lielākā daļa definīciju ir aizgūtas no iepriekšējiem ES pamatlēmumiem vai starptautiskajām konvencijām. Jēdziena „noziedzīgi iegūti līdzekļi” definīcija ir plašāka nekā Pamatlēmumā 2005/212/TI minētā definīcija, jo tajā ir iekļauta iespēja konfiscēt visus vērtīgos labumus, kas iegūti, izmantojot noziedzīgi iegūtus līdzekļus, tostarp arī tādus, kas iegūti netieši.

Jēdziena „noziedzīgs nodarījums” definīcija atbilst LESD 83. panta 1. punktā uzskaitītajās noziegumu jomās izmantoto jēdzienu precīzām definīcijām, kas noteiktas pašreizējos ES tiesību aktos.

Konfiskācija (3. pants)

Šis noteikums ietver Pamatlēmuma 2005/212/TI 2. panta daļu un Pamatlēmuma 2001/500/TI 3. panta daļu. Tajā noteikts, ka dalībvalstīm jāspēj konfiscēt nozieguma rīkus un noziedzīgi iegūtus līdzekļus pēc galīgā notiesājošā sprieduma pieņemšanas un jāspēj konfiscēt īpašumu, kura vērtība atbilst noziedzīgi iegūtu līdzekļu summai.

Paplašinātas konfiskācijas pilnvaras (4. pants)

Paplašināta konfiskācija ir spēja konfiscēt aktīvus, kas nav tieši iegūti nozieguma rezultātā. Pēc notiesājoša sprieduma krimināllietā var sekot (paplašināta) konfiskācija, kuru piemēro ne tikai aktīviem, kas saistīti ar konkrēto noziegumu, bet arī papildu aktīviem, kurus tiesa atzīst par tādiem, kas iegūti citu līdzīgu noziegumu izdarīšanas rezultātā.

³⁸ 1994. gada 22. februāra spriedums lietā *Raimondo*/Itālija.

³⁹ 2005. gada spriedums lietā *Walsh*/ Līdzekļu atguves aģentūras direktors (Apvienotā Karaliste).

Paplašinātās konfiskācijas pilnvaras jau ir noteiktas ES tiesību aktos. Pamatlēmumā 2005/212/TI dalībvalstīm ir noteikts pienākums konfiscēt aktīvus, kuri tieši vai netieši pieder personām, kas apsūdzētas par konkrētu smagu noziegumu izdarīšanu (ja tie izdarīti organizētā grupā vai saistīti ar terorismu). Tomēr šis pamatlēmums nosaka paplašinātās konfiskācijas noteikumu minimumu, ļaujot dalībvalstīm pēc izvēles piemērot vienu, divus vai visus trīs risinājumus. Komisijas īstenošanas ziņojumā ir konstatēts, ka šie noteikumi ir neskaidri un ir izraisījuši transponēšanas sadrumstalotību. Turklāt paplašinātās konfiskācijas alternatīvie risinājumi ir ierobežojuši konfiskācijas rīkojumu savstarpējās atzīšanas darbības jomu. Vienas dalībvalsts iestādes izpildīs citas dalībvalsts izdotus konfiskācijas rīkojumus tikai tad, ja to pamatā ir vieni un tie paši alternatīvie risinājumi, kādus piemēro pirmajā minētajā dalībvalstī. Tādēļ paplašinātās konfiskācijas rīkojumu savstarpējā atzīšana ir problemātiska.

Šis priekšlikums paredz ieviest paplašinātu konfiskāciju, ko piemēro LESD 83. panta 1. punktā uzskaitītajiem noziegumiem, kā noteikts pašreizējos Savienības tiesību aktos. Šis priekšlikums arī racionalizē pašreizējo paplašinātās konfiskācijas alternatīvo risinājumu sistēmu, paredzot vienotu minimuma standartu. Paplašinātu konfiskāciju var veikt tad, ja tiesa, pamatojoties uz konkrētiem faktiem, konstatē, ka personai, kas apsūdzēta par šajā direktīvā noteikta noziedzīga nodarījuma izdarīšanu, pieder aktīvi, kas, visticamāk, ir iegūti līdzīgu noziedzīgu darbību, nevis jebkuru citu darbību rezultātā. Paplašinātu konfiskāciju nepiemēro, ja par šādām līdzīgām noziedzīgām darbībām nav sākts kriminālprocess, jo saskaņā ar valsts krimināltiesību aktiem ir iestājies noilgums. Priekšlikumā nav ietverta arī tādu līdzekļu konfiskācija, kuri iegūti iespējamu noziedzīgu darbību rezultātā, par kurām attiecīgā persona ir attaisnota iepriekšējās lietas iztiesāšanas laikā (tādējādi ievērojot nevainīguma prezumpcijas principu, kuru aizsargā Pamattiesību hartas 48. pants), vai citos gadījumos, kad tiek piemērots *ne bis in idem* princips.

Konfiskācija bez notiesājoša sprieduma (5. pants)

Ar šo pantu tiek ieviesti noteikumi par noteiktos apstākļos piemērojamu konfiskāciju bez notiesājoša sprieduma, nodrošinot risinājumu gadījumos, kad nav iespējama kriminālvajāšana. Šis pants attiecīgi paredz konfiskāciju noziedzīga nodarījuma dēļ, tomēr ļauj dalībvalstīm izvēlēties, vai konfiskāciju kā soda veidu noteiks krimināltiesa un/vai civilā/administratīvā tiesa. Procedūras bez notiesājoša sprieduma ļauj iesaldēt un konfiscēt īpašumu neatkarīgi no tā, vai īpašnieks pirms tam ir tiesāts krimināltiesā.

Lai nodrošinātu atbilstību proporcionālītātes principam, priekšlikums neparedz ieviest konfiskāciju bez notiesājoša sprieduma visos gadījumos; to var piemērot tikai tad, ja nav iespējams pieņemt notiesājošu spriedumu, jo aizdomās turētā persona ir mirusi, pastāvīgi slimo vai arī tās bēgulošanas vai slimības dēļ nav iespējama efektīva kriminālvajāšana pienācīgā termiņā un pastāv risks, ka tā būs jāizbeidz noilguma dēļ.

Šis noteikums atspoguļo Apvienoto Nāciju Organizācijas Pretkorupcijas konvencijas noteikumus. Lai veicinātu starptautisko sadarbību konfiskācijas jautājumos, konvencijas dalībvalstis tiek mudinātas apsvērt iespēju par tādu pasākumu īstenošanu, kuri ļauj bez notiesājoša sprieduma krimināllietā konfiscēt korupcijas ceļā iegūtus līdzekļus gadījumos, kad likumpārkāpēju nevar notiesāt, jo viņš ir miris, bēgulo, nav atrodams vai citos attiecīgos gadījumos (54. panta 1. punkta c) apakšpunkts). Minētais noteikums pamatojas arī uz ESAO Finanšu darījumu darba grupas darba rezultātiem – šī darba grupa mudina dalībvalstis apsvērt iespēju pieņemt pasākumus, kuri ļauj bez notiesājoša sprieduma konfiscēt noziedzīgi iegūtus līdzekļus vai nozieguma rīkus vai kuri liek likumpārkāpējam pierādīt iespējamā konfiscējamā īpašuma likumīgo izcelsmi (ieteikums Nr. 3). Šis noteikums pamatojas arī uz G8 Lionas–

Romas darba grupas nostāju, kas pausta ziņojumā, kurā uzsvērts, ka – lai gan kopumā būtu jāievēro princips par konfiscēšanu, pamatojoties uz notiesājošu spriedumu, tomēr ir gadījumi, kad kriminālvajāšana nav iespējama, jo atbildētājs ir miris vai bēguļo, trūkst pietiekamu pierādījumu, lai sāktu kriminālvajāšanu, vai citu tehnisku iemeslu dēļ⁴⁰. Noteikumus par konfiskāciju bez notiesājoša sprieduma atbalstīja arī Kamdenas līdzekļu atgūšanas aģentūru tīklā un Līdzekļu atgūves dienestu platformā pulcinātie praktiķi.

Konfiskācija, ko piemēro trešām personām (6. pants)

Tiklīdz pret noziedzniekiem tiek sākta izmeklēšana, viņi, lai izvairītos no aktīvu konfiskācijas, bieži vien tos nodod informētām trešām personām. Konfiskācija, ko piemēro trešai personai, ir tādu aktīvu konfiskācija, ko persona, pret kuru tiek veikta izmeklēšana vai kura ir notiesāta, ir nodevusi trešām personām. Dalībvalstu noteikumi par konfiskāciju, ko piemēro trešām personām, ir atšķirīgi. Tas kavē trešām personām nodota īpašuma iesaldēšanas un konfiskācijas rīkojumu savstarpēju atzīšanu.

Lai nodrošinātu atbilstību proporcionalitātes prasībām un aizsargātu trešo personu, kas īpašumu iegūst labticīgi, priekšlikums neparedz visos gadījumos ieviest saskaņošanas noteikumu minimumu attiecībā uz konfiskāciju, ko piemēro trešām personām. Šis noteikums paredz, ka konfiskācija, ko piemēro trešām personām, jāattiecina uz noziedzīgi iegūtiem līdzekļiem vai citu atbildētāja īpašumu, kuru trešā persona ir saņēmusi, samaksājot par tirgus vērtību zemāku summu, kā arī gadījumos, ja trešai personai kā saprātīgai personai vajadzēja rasties aizdomām par to, ka īpašums iegūts noziedzīgi vai ka tas ir nodots, lai izvairītos no konfiskācijas pasākumu piemērošanas. Šajā pantā ir precizēts, ka, pārbaudot, vai trešā persona ir rīkojusies saprātīgi, jāpamatojas uz konkrētiem faktiem un apstākļiem, lai nepieļautu patvaļīgu lēmumu pieņemšanu. Turklāt konfiskāciju, ko piemēro trešām personām, vajadzētu veikt tikai pēc tam, kad, izvērtējot konkrētus faktus, ir konstatēts, ka notiesātās, aizdomās turētās vai apsūdzētās personas īpašuma konfiskācija, visticamāk, nebūs iespējama, vai gadījumos, kad unikāli priekšmeti jāatdod to likumīgajam īpašniekam.

Iesaldēšana (7. pants)

Šā noteikuma pirmajā punktā ir noteikts, ka dalībvalstīm jāspēj iesaldēt tādu īpašumu vai tādus nozieguma izdarīšanas rīkus, kuriem draud izšķērdēšana un kuri var tikt slēpti vai nodoti ārpus attiecīgās jurisdikcijas, ņemot vērā to iespējamo konfiskāciju vēlāk. Tajā precizēts, ka šādi pasākumi būtu jānosaka tiesai.

Jau ilgu laiku prokuroru un tiesībsargu dienestu prioritāte ir ieviest iespēju steidzamos gadījumos izmantot iesaldēšanas pilnvaras, lai novērstu īpašuma izšķērdēšanu situācijās, kad, gaidot tiesas izdotu rīkojumu, tiktu mazinātas iesaldēšanas iespējas. Šā panta otrajā daļā ir noteikts, ka dalībvalstīm jāīsteno pasākumi, lai nodrošinātu, ka kompetentās iestādes pirms tiesas rīkojuma saņemšanas vai gaidot, kamēr to pieprasījums tiks izskatīts, var nekavējoties iesaldēt aktīvus, kuriem draud izšķērdēšana un kuri var tikt slēpti vai nodoti ārpus attiecīgās jurisdikcijas.

⁴⁰ Galīgais ziņojums par Itālijas projektu „Konfiskācija – juridiski jautājumi un starptautiska sadarbība”, kuru izstrādāja G8 Lionas–Romas darba grupas Krimināltiesisko jautājumu apakšgrupa (CLASG).

Mērķis (8. pants)

Saskaņā ar Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūru un Eiropas Savienības Pamattiesību hartu tādas pamattiesības kā tiesības uz īpašumu nav absolūtas. Uz tām pamatoti var attiecināt ierobežojumus ar nosacījumu, ka šie ierobežojumi ir noteikti tiesību aktos, tie ir nepieciešami, ievērojot proporcionalitātes principu, un ka tie patiesi atbilst vispārējo interešu mērķiem vai nepieciešamībai aizsargāt citu personu tiesības un brīvības, kā tas ir gadījumā, kad jānovērš noziegumu izdarīšana organizētās grupās.

ES Pamattiesību hartas 47. pants garantē tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību un tiesības uz taisnīgu lietas izskatīšanu. Tā kā iesaldēšanas vai konfiskācijas rīkojumi skar tiesības uz īpašumu vai citas pamattiesības, iesaistītajām pusēm, uz kurām tie attiecas, ir iespēja tos apstrīdēt saskaņā ar šā panta nosacījumiem.

Pašreizējos ES tiesību aktos (piem., Pamatlēmuma 2005/212/TI 4. pantā) ir noteikts, ka dalībvalstīm būtu jānodrošina, lai iesaistītajām pusēm valstu tiesību aktos būtu paredzēti piemēroti tiesiskās aizsardzības līdzekļi.

Lai pilnībā nodrošinātu atbilstību Pamattiesību hartai, ar šo pantu ES līmenī tiek ieviests aizsardzības pasākumu minimums. Šo aizsardzības pasākumu mērķis ir garantēt nevainīguma prezumpcijas ievērošanu, tiesības uz taisnīgu lietas izskatīšanu (ietverot *ne bis in idem* principu), efektīvu tiesiskās aizsardzības līdzekļu izmantošanas iespēju tiesā un tiesības saņemt informāciju par to, kā šīs tiesības izmantot.

Konfiskācijas apmēra noteikšana un tās efektīva izpilde (9. pants)

Personām, kuras tiek turētas aizdomās par līdzdalību noziedzīgās organizācijās, ar prasmīgu profesionāļu padomu palīdzību izdodas slēpt savus aktīvus. Attiecībā uz aktīviem veiktā izmeklēšana, ņemot vērā to iespējamo konfiskāciju vēlāk, parasti ir laikietilpīga un jāveic attiecīgajām kriminālprocesa gaitā darbībām atbilstošā termiņā.

Ja ir izdots konfiskācijas rīkojums, bet nav atklāts nekāds īpašums vai arī tā apmērs nav pietiekams, un tādēļ konfiskācijas rīkojumu nevar izpildīt, šis pants paredz, ka dalībvalstīm attiecībā uz personas aktīviem jāveic finanšu izmeklēšana tādā apmērā, kāds nepieciešams, lai pilnībā izpildītu šādu rīkojumu. Ar šā noteikuma palīdzību tiek risināta problēma saistībā ar iespēju turpināt konfiskācijas pasākumus kriminālprocesa beigās, ļaujot neizpildītus vai daļēji izpildītus konfiskācijas rīkojumus piemērot aktīviem, kuri iepriekš ir tikuši slēpti, bet parādījušies kriminālprocesa laikā, un kuriem šos rīkojumus var piemērot arī kriminālprocesa izbeigšanas dienā.

Iesaldēta īpašuma pārvaldība (10. pants)

Šā noteikuma mērķis ir atvieglot iesaldēta īpašuma pārvaldību, ņemot vērā tā iespējamo konfiskāciju vēlāk. Tajā noteikts, ka dalībvalstīm jāievieš pasākumi, kuru mērķis ir nodrošināt šāda īpašuma pienācīgu pārvaldību, galvenokārt piešķirot pilnvaras pārdot iesaldēto īpašumu vismaz gadījumos, kad īpašumam samazinās vērtība vai kļūst ekonomiski neizdevīgi to uzturēt.

Efektivitāte un ziņošanas saistības (11. pants)

Ar šo noteikumu tiek ieviests dalībvalstu ziņošanas pienākums, kas ļaus iegūt statistikas datus, kuri tiks izmantoti novērtēšanas mērķiem.

Priekšlikums

EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES DIREKTĪVA

par noziedzīgi iegūtu līdzekļu iesaldēšanu un konfiskāciju Eiropas Savienībā

EIROPAS PARLAMENTS UN EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 82. panta 2. punktu un 83. panta 1. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas priekšlikumu,

pēc leģislatīvā akta projekta nosūtīšanas valstu parlamentiem,

ņemot vērā Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinumu⁴¹,

ņemot vērā Reģionu komitejas atzinumu⁴²,

saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru,

tā kā:

- (1) Galvenais pārrobežu noziedzīgo organizāciju dzinulis ir finansiāls ieguvums. Lai tiesībsardzības un tiesu iestāžu darbs būtu efektīvs, to rīcībā vajadzētu nodot līdzekļus noziedzīgi iegūto līdzekļu izsekošanai, iesaldēšanai, pārvaldīšanai un konfiscēšanai.
- (2) Organizētu noziedzīgu grupu darbībai robežas nav šķērslis, un tās arvien vairāk iegūst aktīvus citās dalībvalstīs un trešās valstīs. Palielinās nepieciešamība pēc efektīvas starptautiskas sadarbības tiesībsardzības jomā attiecībā uz līdzekļu atgūšanu un savstarpējo tiesisko palīdzību.
- (3) Lai gan pašreizējais statistikas datu apjoms ir ierobežots, atgūtais līdzekļu apmērs Savienībā ir drīzāk neapmierinošs salīdzinājumā ar aprēķināto noziedzīgi iegūto līdzekļu summu. Pētījumi liecina, ka konfiskācijas procedūras joprojām netiek pietiekami izmantotas, lai gan tās ir reglamentētas ES un valstu tiesību aktos.
- (4) Stokholmas programmā⁴³ un 2010. gada jūnijā pieņemtajos Tieslietu un iekšlietu padomes secinājumos par konfiskāciju un līdzekļu atgūšanu ir uzsvērts, ka ir svarīgi

⁴¹ OV C..., ..., ... lpp.

⁴² OV C..., ..., ... lpp.

⁴³ „Atvērta un droša Eiropa pilsoņu un viņu aizsardzības labā”, Padomes dokuments 17024/09, ko Eiropadome pieņēma 2009. gada 10. un 11. decembra sanāksmē.

panākt efektīvāku noziedzīgi iegūto līdzekļu identifikāciju, konfiskāciju un atkārtotu izmantošanu.

- (5) Pašreizējo ES tiesisko regulējumu par aktīvu iesaldēšanu, izņemšanu un konfiscēšanu veido Padomes Pamatlēmums 2001/500/TI (2001. gada 26. jūnijs) par noziedzīgi iegūto līdzekļu legalizēšanu un nozieguma rīku un noziedzīgi iegūto līdzekļu identifikāciju, meklēšanu, iesaldēšanu, arestēšanu un konfiskāciju⁴⁴; Padomes Pamatlēmums 2003/577/TI (2003. gada 22. jūlijs) par to, kā Eiropas Savienībā izpilda īpašuma vai pierādījumu iesaldēšanas rīkojumus⁴⁵; Padomes Pamatlēmums 2005/212/TI (2005. gada 24. februāris) par noziedzīgi iegūto līdzekļu, nozieguma rīku un īpašuma konfiskāciju⁴⁶; Padomes Pamatlēmums 2006/783/TI (2006. gada 6. oktobris) par savstarpējas atzīšanas principa piemērošanu konfiskācijas rīkojumiem⁴⁷.
- (6) Komisijas īstenošanas ziņojumos par Pamatlēmumiem 2005/212/TI, 2003/577/TI un 2006/783/TI ir izklāstīts, ka paplašinātas konfiskācijas un iesaldēšanas un konfiskācijas rīkojumu savstarpējās atzīšanas pašreizējās sistēmas nav pilnībā efektīvas. Konfiskācija tiek kavēta dalībvalstu tiesību aktu atšķirību dēļ.
- (7) Šīs direktīvas mērķis ir grozīt un paplašināt pamatlēmumu 2001/500/TI un 2005/212/TI noteikumus. Šie pamatlēmumi būtu daļēji jāaizstāj dalībvalstīs, kas piedalās šīs direktīvas pieņemšanā.
- (8) Vajadzētu paplašināt pašreizējo jēdzienu „līdzekļi”, iekļaujot līdzekļus, kas iegūti tieši, veicot noziedzīgu darbību, un visus netiešos labumus, tostarp tieši noziedzīgi iegūto līdzekļu vēlāku atkārtotu ieguldīšanu vai pārveidošanu, jebkuru neizpildītu saistību vērtību un jebkādos vērtīgus labumus.
- (9) Tādēļ saskaņā ar tiesas galīgo lēmumu izdarīta nozieguma rīku un noziedzīgi iegūto līdzekļu konfiskācija un šo noziedzīgi iegūto līdzekļu vērtībai atbilstoša īpašuma konfiskācija būtu jāietver šajā paplašinātajā jēdzienā saistībā ar šajā direktīvā minētajiem noziedzīgiem nodarījumiem. Pamatlēmumā 2001/500/TI ir noteikts, ka dalībvalstīm jāspēj konfiscēt nozieguma rīkus un noziedzīgi iegūtus līdzekļus pēc galīgā notiesājošā sprieduma pieņemšanas un jāspēj konfiscēt īpašumu, kura vērtība atbilst noziedzīgi iegūto līdzekļu summai. Šie pienākumi būtu jā saglabā attiecībā uz noziedzīgiem nodarījumiem, kas nav ietverti šajā direktīvā.
- (10) Noziedzīgas grupas iesaistās dažādās noziedzīgās darbībās. Lai efektīvi vērstos pret noziedzīgu organizāciju darbību, varētu būt situācijas, kad jāpanāk, lai pēc notiesājoša sprieduma tiktu konfiscēts ne tikai tāds īpašums, kas saistīts ar konkrētu noziegumu, bet arī papildu īpašums, ko tiesa atzīst par tādu, kas iegūts citu noziegumu izdarīšanas rezultātā. Šo pieeju dēvē par paplašinātu konfiskāciju. Pamatlēmumā 2005/212/TI tika paredzēti trīs dažādi prasību minimuma veidi, kurus dalībvalstis varēja izvēlēties, lai piemērotu paplašinātu konfiskāciju. Taču transponēšanas gaitā dalībvalstis izvēlējās dažādus risinājumus, kuru dēļ valstu jurisdikcijās radās atšķirīgi paplašinātas koncepcijas jēdzieni. Šādas atšķirības kavē pārrobežu sadarbību, kam ir būtiska

⁴⁴ OV L 182, 5.7.2001., 1. lpp.

⁴⁵ OV L 196, 2.8.2003., 45. lpp.

⁴⁶ OV L 68, 15.3.2005., 49. lpp.

⁴⁷ OV L 328, 24.11.2006., 59. lpp.

nozīme konfiskācijas lietās. Tādēļ ir jāturpina saskaņot noteikumus par paplašinātu konfiskāciju, nosakot vienotu standarta minimumu. Paplašināta konfiskācija būtu jāpiemēro, ja valsts tiesa, pamatojoties uz tādiem konkrētiem faktiem kā ar noziedzīgā nodarījuma veidu saistītie apstākļi, notiesātās personas likumīgie ienākumi, atšķirība starp šīs personas finansiālo stāvokli un dzīves līmeni, vai citiem faktiem, konstatē, ka attiecīgais īpašums, visticamāk, ir iegūts citu noziedzīgu nodarījumu, nevis citu darbību, rezultātā, un ka tie pēc sava veida vai smaguma ir līdzīgi tam noziedzīgajam nodarījumam, par kuru persona ir notiesāta.

- (11) Saskaņā ar *ne bis in idem* principu no paplašinātās konfiskācijas ir jāizslēdz līdzekļi, kuri, iespējams, iegūti tādu noziedzīgu darbību rezultātā, par kurām attiecīgā persona pilnībā ir attaisnota iepriekšējās lietas iztiesāšanas laikā, vai arī citos gadījumos, kad tiek piemērots *ne bis in idem* princips. Paplašinātu konfiskāciju nevajadzētu piemērot arī tad, ja par šādām līdzīgām noziedzīgām darbībām nevar sākt kriminālprocesu, jo saskaņā ar valsts tiesību aktiem ir iestājies noilgums.
- (12) Konfiskācijas rīkojumus parasti izdod, pamatojoties uz notiesājošu spriedumu. Atsevišķos gadījumos – pat ja nevar pieņemt notiesājošu spriedumu – tomēr vajadzētu būt iespējai konfiscēt aktīvus, lai pārtrauktu noziedzīgas darbības un nodrošinātu, ka noziedzīgu darbību rezultātā gūtie ienākumi netiek no jauna ieguldīti likumīgajā ekonomikā. Dažās dalībvalstīs konfiskācija ir atļauta gadījumos, kad nav pietiekamu pierādījumu, lai sāktu kriminālvajāšanu, ja tiesa, izvērtējot iespējamību, uzskata, ka īpašuma izcelsme ir nelikumīga, kā arī situācijās, kad aizdomās turētā vai apsūdzētā persona bēgulo, lai izvairītos no kriminālvajāšanas, vai to nevar tiesāt citu iemeslu dēļ, vai ir mirusi pirms kriminālprocesa pabeigšanas. Tas attiecas uz konfiskāciju bez notiesājoša sprieduma. Būtu jāparedz noteikums, kas visās dalībvalstīs atļautu veikt konfiskāciju bez notiesājoša sprieduma vismaz iepriekš minētajos konkrētajos gadījumos. Tas atbilst Apvienoto Nāciju Organizācijas Pretkorupcijas konvencijas 54. panta 1. punkta c) apakšpunktam, kurā ir noteikts, ka ikvienai konvencijas dalībvalstij jāizvērtē tādu pasākumu pieņemšana, kuri nepieciešami, lai atļautu nelikumīgi iegūta īpašuma konfiscēšanu bez notiesājoša sprieduma krimināllietā, tostarp arī gadījumos, kad likumpārkāpēju nevar tiesāt tā nāves, bēgulošanas vai prombūtnes dēļ.
- (13) Aizdomās turētās vai apsūdzētās personas rīcība, nododot informētai trešai personai īpašumu, lai izvairītos no tā konfiskācijas, ir ierasta prakse, kas kļūst arvien izplatītāka. Pašreizējā Savienības tiesiskajā regulējumā nav saistošu noteikumu par tāda īpašuma konfiskāciju, kas nodots trešām personām. Tādēļ palielinās nepieciešamība atļaut trešām personām nodota īpašuma konfiskāciju, kas parasti būtu jādara gadījumos, ja apsūdzētajai personai nav īpašuma, kuru varētu konfiscēt. Noteiktos gadījumos ir lietderīgi paredzēt konfiskāciju, ko piemēro trešām personām, ja, izvērtējot konkrētus faktus, ir konstatēts, ka notiesātās, aizdomās turētās vai apsūdzētās personas īpašuma konfiskācija, visticamāk, nebūs iespējama, vai situācijās, kad unikāli priekšmeti jāatdod to likumīgajam īpašniekam. Turklāt, lai aizsargātu *bona fide* trešo personu intereses, šādu konfiskāciju vajadzētu veikt tikai tad, ja trešā persona zināja vai tai vajadzēja zināt, ka īpašums iegūts noziedzīgi vai ka tas tika nodots, lai izvairītos no tā konfiscēšanas, un tika atdots bez atlīdzības vai nodots apmaiņā pret samaksu, kas zemāka nekā tirgus vērtība.
- (14) Būtu jāparedz pagaidu pasākumi, lai nodrošinātu īpašuma pieejamību, ņemot vērā tā iespējamo konfiskāciju vēlāk. Šādi iesaldēšanas pasākumi būtu jānosaka tiesai. Lai

novērstu īpašuma izšķērdēšanu, pirms tiesa var izdot iesaldēšanas rīkojumu un kamēr tā nav taisījusi spriedumu, dalībvalstu kompetentās iestādes būtu jāpilnvaro – tiklīdz tiek pieprasīts izdot iesaldēšanas rīkojumu, ņemot vērā tā iespējamo konfiskāciju vēlāk, – nekavējoties noteikt aizliegumu nodot, pārveidot, atsavināt vai pārvietot īpašumu, kurš var tikt slēpts vai nodots ārpus attiecīgās jurisdikcijas.

- (15) Bieži vien aizdomās turētajām vai apsūdzētajām personām izdodas slēpt īpašumu visu kriminālprocesa laiku. Tādēļ konfiskācijas rīkojumus nevar izpildīt, un veidojas situācijas, kad personas, pret kuru īpašumu ir vērsti konfiskācijas rīkojumi, pēc soda izciešanas gūst labumu no sava īpašuma. Tādējādi ir jāatļauj noteikt precīzu tā īpašuma apmēru, kas jākonfiscē pat pēc galīgā notiesājošā sprieduma par noziedzīga nodarījuma izdarīšanu, lai būtu iespējama konfiskācijas rīkojumu pilnīga izpilde gadījumos, kad sākotnēji nav atklāts nekāds īpašums vai arī tā apmērs nav pietiekams, un konfiskācijas rīkojums netiek izpildīts. Tā kā iesaldēšanas rīkojumi ierobežo tiesības uz īpašumu, šādus pasākumus nevajadzētu izmantot ilgāk, nekā tas ir nepieciešams īpašuma pieejamības saglabāšanas nolūkā, ņemot vērā tā iespējamo konfiskāciju vēlāk. Tādēļ varētu būt nepieciešama lietas regulāra pārskatīšana tiesā, lai nodrošinātu, ka pasākumu mērķis novērst īpašuma izšķērdēšanu paliek spēkā.
- (16) Īpašums, kas iesaldēts, ņemot vērā tā iespējamo konfiskāciju vēlāk, būtu pienācīgi jāpārvalda, lai tas nezaudētu savu saimniecisko vērtību. Dalībvalstīm būtu jāveic nepieciešamie pasākumi, tostarp īpašuma pārdošana vai nodošana, lai mazinātu šādus zaudējumus. Dalībvalstīm būtu jāveic attiecīgi pasākumi, piemēram, jāizveido nacionālie centralizētie līdzekļu pārvaldības biroji vai līdzīgi mehānismi (gadījumos, kad šādas funkcijas ir decentralizētas), lai pienācīgi pārvaldītu pirms konfiskācijas iesaldētos aktīvus un saglabātu to vērtību līdz brīdim, kad tiesu iestādes taisīs spriedumu.
- (17) Ir ļoti maz uzticamu informācijas avotu par noziedzīgi iegūtu līdzekļu iesaldēšanu un konfiskāciju. Lai šo direktīvu varētu novērtēt, ir jāvērtē piemērotu statistikas datu salīdzināmais minimums par īpašuma izsekošanu, tiesu iestāžu darbību un īpašuma atsavināšanas darbībām.
- (18) Šajā direktīvā ir respektētas pamattiesības un ievēroti principi, kas atzīti Eiropas Savienības Pamattiesību hartā, galvenokārt tiesības uz īpašumu, tiesības uz privātās un ģimenes dzīves neaizskaramību, tiesības uz personas datu aizsardzību, tiesības izmantot efektīvus tiesiskās aizsardzības līdzekļus un tiesības uz taisnīgu tiesu, nevainīguma prezumpcija un tiesības uz aizstāvību, tiesības tikt netiesātam un nesodītam divreiz krimināllietā par vienu un to pašu noziedzīgo nodarījumu un noziedzīgu nodarījumu likumības un samērīguma principi. Šī direktīva jāīsteno saskaņā ar šīm tiesībām un principiem.
- (19) Šajā direktīvā paredzētie pasākumi būtiski ietekmē personu tiesības – ne tikai aizdomās turēto vai apsūdzēto personu, bet arī tādu trešo personu tiesības, kuras netiek vajātas. Tādēļ ir jāparedz īpaši aizsardzības pasākumi un tiesiskās aizsardzības līdzekļi, lai šīs direktīvas noteikumu īstenošanas gaitā nodrošinātu šo personu pamattiesību saglabāšanu.
- (20) Ņemot vērā to, ka dalībvalstu līmenī šīs direktīvas mērķi, proti, uzlabot īpašuma konfiskāciju krimināllietās, nevar pietiekami labi sasniegt un ka minēto mērķi var labāk sasniegt Savienības līmenī, Savienība var pieņemt pasākumus saskaņā ar

Līguma par Eiropas Savienību 5. pantā noteikto subsidiaritātes principu. Saskaņā ar minētajā pantā noteikto proporcionalitātes principu šajā direktīvā paredz tikai tāds pasākumus, kas ir nepieciešami šā mērķa sasniegšanai.

- (21) Saskaņā ar 1. un 2. pantu Protokolā par Apvienotās Karalistes un Īrijas nostāju saistībā ar brīvības, drošības un tiesiskuma telpu, kas pievienots Līgumam par Eiropas Savienību un Līgumam par Eiropas Savienības darbību [Apvienotā Karaliste un Īrija ir paziņojušas par savu vēlmi piedalīties šīs direktīvas pieņemšanā un piemērošanā] **vai** [un neskarot minētā protokola 4. pantu, Apvienotā Karaliste un Īrija nepiedalās šīs direktīvas pieņemšanā, un tām šī direktīva nav saistoša un nav jāpiemēro].
- (22) Saskaņā ar 1. un 2. pantu Protokolā par Dānijas nostāju, kas pievienots Līgumam par Eiropas Savienību un Līgumam par Eiropas Savienības darbību, Dānija nepiedalās šīs direktīvas pieņemšanā, un Dānijai šī direktīva nav saistoša un nav jāpiemēro,

IR PIEŅĒMUŠI ŠO DIREKTĪVU.

I SADAĻA

MĒRĶIS UN DARBĪBAS JOMA

1. pants

Priekšmets

Šajā direktīvā ir noteikts noteikumu minimums, kas attiecas uz īpašuma iesaldēšanu, ņemot vērā tā iespējamo konfiskāciju vēlāk, un uz īpašuma konfiskāciju krimināllietās.

2. pants

Definīcijas

Šajā direktīvā piemēro šādas definīcijas:

- (1) „noziedzīgi iegūti līdzekļi” ir jebkāds saimniecisks labums, kas gūts, izdarot noziedzīgu nodarījumu; tie var sastāvēt no jebkāda veida īpašuma un ietver tiešu noziedzīgi iegūtu līdzekļu turpmāku atkārtotu ieguldīšanu, ko veic aizdomās turētā vai apsūdzētā persona, un jebkādus vērtīgus labumus;
- (2) „īpašums” ir jebkāda veida ķermeniska vai bezķermeniska, kustama vai nekustama manta un juridiski dokumenti vai instrumenti, kas apliecina īpašumtiesības uz šo mantu vai tiesības uz tās daļu;
- (3) „nozieguma rīki” ir jebkāds īpašums, kurš jebkādā veidā, pilnīgi vai daļēji tika izmantots vai kuru bija paredzēts izmantot, lai izdarītu noziedzīgu nodarījumu vai noziedzīgus nodarījumus;

- (4) „konfiskācija” ir pēc tiesvedības par noziedzīgu nodarījumu tiesas uzlikts sods vai pasākums, kā rezultātā notiek galīga īpašuma atņemšana;
- (5) „iesaldēšana” ir pagaidu aizliegums nodot, iznīcināt, pārveidot, atsavināt vai pārvietot īpašumu vai īpašuma pagaidu uzraudzība vai kontrole;
- (6) „noziedzīgs nodarījums” ir noziedzīgs nodarījums, uz ko attiecas:
- (a) pamatojoties uz Līguma par Eiropas Savienību K3. panta 2. punkta c) apakšpunktu izstrādātā Konvencija par cīņu pret korupciju, kurā iekļautas Eiropas Kopienu amatpersonas vai Eiropas Savienības dalībvalstu amatpersonas⁴⁸,
 - (b) Padomes Pamatlēmums 2000/383/TI (2000. gada 29. maijs) par pastiprinātu aizsardzību, izmantojot kriminālsodus un citas sankcijas, pret naudas viltošanu saistībā ar euro ieviešanu⁴⁹,
 - (c) Padomes Pamatlēmums 2001/413/TI (2001. gada 28. maijs) par krāpšanas un viltošanas apkarošanu attiecībā uz bezskaidras naudas maksāšanas līdzekļiem⁵⁰,
 - (d) Padomes Pamatlēmums 2002/475/TI (2002. gada 13. jūnijs) par terorisma apkarošanu⁵¹, kurā grozījumi izdarīti ar Padomes 2008. gada 9. decembra Pamatlēmumu 2008/919/TI⁵²,
 - (e) Padomes Pamatlēmums 2001/500/TI (2001. gada 26. jūnijs) par noziedzīgi iegūto līdzekļu legalizēšanu un nozieguma rīku un noziedzīgi iegūto līdzekļu identifikāciju, meklēšanu, iesaldēšanu, arestēšanu un konfiskāciju⁵³,
 - (f) Pamatlēmums 2003/568/TI par korupcijas apkarošanu privātajā sektorā⁵⁴,
 - (g) Padomes Pamatlēmums 2004/757/TI (2004. gada 25. oktobris), ar ko paredz minimuma noteikumus par noziedzīgu darbību pazīmēm un sodiem narkotisko vielu nelikumīgas tirdzniecības jomā⁵⁵,
 - (h) Padomes Pamatlēmums 2005/222/TI (2005. gada 24. februāris) par uzbrukumiem informācijas sistēmām⁵⁶,
 - (i) Padomes Pamatlēmums 2008/841/TI (2008. gada 24. oktobris) par cīņu pret organizēto noziedzību⁵⁷,

⁴⁸ OV C 195, 25.6.1997., 2. lpp.

⁴⁹ OV L 140, 14.6.2000., 1. lpp.

⁵⁰ OV L 149, 2.6.2001., 1. lpp.

⁵¹ OV L 164, 22.6.2002., 3. lpp.

⁵² OV L 330, 9.12.2008., 21. lpp.

⁵³ OV L 182, 5.7.2001., 1. lpp.

⁵⁴ OV L 192, 31.7.2003., 54. lpp.

⁵⁵ OV L 335, 11.11.2004., 8. lpp.

⁵⁶ OV L 69, 16.3.2005., 67. lpp.

⁵⁷ OV L 300, 11.11.2008., 42. lpp.

- (j) Direktīva 2011/36/ES (2011. gada 5. aprīlis) par cilvēku tirdzniecības novēršanu un apkarošanu un cietušo aizsardzību, ar kuru aizstāj Padomes Pamatlēmumu 2002/629/TI⁵⁸,
- (k) Direktīva 2011/92/ES (2011. gada 13. decembris) par seksuālas vardarbības pret bērniem, bērnu seksuālas izmantošanas un bērnu pornogrāfijas apkarošanu, ar kuru aizstāj Padomes Pamatlēmumu 2004/68/TI⁵⁹.

II SADAĻA

IESALDĒŠANA UN KONFISKĀCIJA

3. pants

Konfiskācija, pamatojoties uz notiesājošu spriedumu

1. Katra dalībvalsts veic nepieciešamos pasākumus, kuri tai ļauj pēc galīgā notiesājošā sprieduma par noziedzīgu nodarījumu pilnībā vai daļēji konfiscēt nozieguma rīkus un noziedzīgi iegūtus līdzekļus.
2. Katra dalībvalsts veic nepieciešamos pasākumus, kuri tai ļauj pēc galīgā notiesājošā sprieduma par noziedzīgu nodarījumu konfiscēt īpašumu, kura vērtība atbilst noziedzīgi iegūto līdzekļu summai.

4. pants

Paplašinātas konfiskācijas pilnvaras

1. Katra dalībvalsts pieņem nepieciešamos pasākumus, kuri tai ļauj pilnībā vai daļēji konfiscēt īpašumu, kas pieder par noziedzīga nodarījuma izdarīšanu notiesātai personai, ja tiesa, pamatojoties uz konkrētiem faktiem, konstatē, ka notiesātā persona attiecīgo īpašumu, visticamāk, ir ieguvusi līdzīgu noziedzīgu darbību rezultātā, nevis citu darbību rezultātā.
2. Konfiskāciju nepiemēro, ja par 1. punktā minētajām līdzīgajām noziedzīgajām darbībām
 - (a) nevar sākt kriminālprocesu, jo saskaņā ar valsts krimināltiesību normām ir iestājies noilgums, vai
 - (b) ir jau pabeigts kriminālprocess, kurā persona ir attaisnota, vai citos gadījumos, kad tiek piemērots *ne bis in idem* princips.

⁵⁸ OV L 101, 15.4.2011., 1. lpp.
⁵⁹ OV L 335, 17.12.2001., 1. lpp.

5. pants

Konfiskācija bez notiesājoša sprieduma

Katra dalībvalsts veic nepieciešamos pasākumus, kuri ļauj tai confiscēt noziedzīgi iegūtus līdzekļus un nozieguma rīkus bez notiesājoša sprieduma pēc tiesvedības, kurā, ja aizdomās turētā vai apsūdzētā persona būtu varējusi piedalīties lietas iztiesāšanā, būtu pieņemts notiesājošs spriedums, ja

- (a) aizdomās turētās vai apsūdzētās personas nāve vai pastāvīga slimība liedz turpināt kriminālvajāšanu, vai
- (b) aizdomās turētās vai apsūdzētās personas slimība vai bēgulošana nolūkā izvairīties no kriminālvajāšanas vai tiesāšanas liedz īstenot kriminālvajāšanu pienācīgā termiņā un rada būtisku risku, ka tā būs jāpārtrauc noilguma dēļ.

6. pants

Konfiskācija, ko piemēro trešai personai

1. Katra dalībvalsts veic nepieciešamos pasākumus, kuri ļauj tai confiscēt:
 - (a) noziedzīgi iegūtus līdzekļus, kurus notiesātā persona vai cita persona tās vārdā, aizdomās turētā vai apsūdzētā persona ir nodevusi trešām personām, ņemot vērā 5. pantā minētos apstākļus, vai
 - (b) citu notiesātās personas īpašumu, kurš, lai izvairītos no tā confiscācijas, ir nodots trešām personām tādā vērtībā, kas atbilst noziedzīgi iegūtu līdzekļu summai.
2. Panta 1. punktā minētos noziedzīgi iegūtus līdzekļus vai īpašumu ir iespējams confiscēt, ja tas jāatdod likumīgajam īpašniekam vai šādos gadījumos
 - (a) izvērtējot konkrētus faktus attiecībā uz notiesāto, aizdomās turēto vai apsūdzēto personu, ir konstatēts, ka notiesātās personas vai, ievērojot 5. pantā minētos apstākļus, aizdomās turētās vai apsūdzētās personas īpašuma confiscācija, visticamāk, nebūs iespējama, un
 - (b) noziedzīgi iegūti līdzekļi vai īpašums tika nodots bez atlīdzības vai apmaiņā pret samaksu, kas zemāka nekā tirgus vērtība, un trešā persona:
 - i) noziedzīgi iegūtu līdzekļu gadījumā – zināja par to nelikumīgo izcelsmi vai gadījumā, ja trešā persona to nezināja, tad tai kā saprātīgai personai, pamatojoties uz konkrētiem faktiem un apstākļiem, vajadzēja rasties aizdomām par šo līdzekļu nelikumīgo izcelsmi;
 - ii) cita īpašuma gadījumā – zināja, ka tas tika nodots, lai izvairītos no īpašuma confiscācijas tādā apmērā, kas atbilst noziedzīgi iegūtu līdzekļu summai, vai gadījumā, ja trešā persona to nezināja, tad tai kā saprātīgai personai, pamatojoties uz konkrētiem faktiem un apstākļiem, vajadzēja

rašties aizdomām par to, ka šis īpašums tika nodots, lai izvairītos no šādas konfiskācijas.

7. pants

Iesaldēšana

1. Katra dalībvalsts veic nepieciešamos pasākumus, kuri ļauj tai iesaldēt tādu īpašumu, ņemot vērā tā iespējamo konfiskāciju vēlāk, kam draud izšķērdēšana un kas var tikt slēpts vai nodots ārpus attiecīgās jurisdikcijas. Šādus pasākumus nosaka tiesa.
2. Katra dalībvalsts veic nepieciešamos pasākumus, kuri ļauj tās kompetentajām iestādēm pirms tiesas lēmuma nekavējoties iesaldēt īpašumu, ja pastāv liels risks, ka šāds īpašums tiks izšķērdēts, slēpts vai nodots. Šādus pasākumus iespējami drīz apstiprina tiesa.

8. pants

Aizsardzības pasākumi

1. Katra dalībvalsts veic nepieciešamos pasākumus, lai nodrošinātu personām, kuras skar šajā direktīvā noteiktie pasākumi, tiesības uz efektīviem aizsardzības līdzekļiem un aizdomās turētajām personām –tiesības uz taisnīgu lietas izskatīšanu, tādējādi saglabājot šo personu tiesības.
2. Katra dalībvalsts veic nepieciešamos pasākumus, lai nodrošinātu, ka ikviens lēmums par īpašuma iesaldēšanu tiek pamatots, lēmums iespējami drīz tiek paziņots iesaistītajai personai un ka tas paliek spēkā tikai tik ilgi, cik nepieciešams, lai saglabātu īpašumu, ņemot vērā tā konfiskāciju vēlāk. Katra dalībvalsts nodrošina, lai tās personas, kuru īpašums tiek skarts, jebkurā laikā, pirms tiek pieņemts lēmums par konfiskāciju, var efektīvi izmantot iespēju apstrīdēt tiesā lēmumu par iesaldēšanu. Iesaldēto īpašumu, kas netiek konfiscēts, nekavējoties nodod tā likumīgā īpašnieka rīcībā.
3. Katra dalībvalsts veic nepieciešamos pasākumus, lai nodrošinātu, ka ikviens lēmums par konfiskāciju tiek pamatots un ka lēmums tiek paziņots iesaistītajai personai. Katra dalībvalsts nodrošina, lai tās personas, kuru īpašums tiek skarts, var efektīvi izmantot iespēju apstrīdēt tiesā lēmumu par konfiskāciju.
4. Direktīvas 4. pantā minēto kriminālprocesu gadījumā aizdomās turētajai vai apsūdzētajai personai ir efektīva iespēja apstrīdēt pieņemumu, uz kura pamata attiecīgo īpašumu uzskata par noziedzīgi iegūtiem līdzekļiem.
5. Direktīvas 5. pantā minētajos gadījumos personas, kuru īpašumu skar lēmums par konfiskāciju, kriminālprocesā pārstāv advokāts, kas nodrošina, lai tiktu ievērotas personas tiesības uz aizstāvību saistībā ar noziedzīga nodarījuma sastāva konstatēšanu un noziedzīgi iegūtu līdzekļu un nozieguma rīku noteikšanu.
6. Ja persona, kuras īpašums tiek skarts, ir trešā persona, šo personu vai šīs personas advokātu informē par kriminālprocesu, kura noslēgumā var pieņemt lēmumu par

īpašuma konfiskāciju, un advokātam ļauj piedalīties šādā kriminālprocesā tādā mērā, cik nepieciešams, lai efektīvi aizsargātu personas tiesības. Minētajai personai ir vismaz tiesības tikt uzklausi, tiesības uzdot jautājumus un tiesības iesniegt pierādījumus, pirms tiek pieņemts galīgais lēmums par konfiskāciju.

9. pants

Konfiskācijas apmēra noteikšana un efektīva izpilde

Katra dalībvalsts pieņem nepieciešamos pasākumus, ar kuriem būtu iespējams noteikt precīzu tā īpašuma apmēru, kas jākonfiscē atbilstoši galīgajam notiesājošajam spriedumam par noziedzīgo nodarījumu vai atbilstoši 5. pantā paredzētajam kriminālprocesam, kura noslēgumā ir pieņemts lēmums par konfiskāciju, un kuri ļautu īstenot turpmākus pasākumus tādā mērā, cik nepieciešams, lai efektīvi izpildītu šādu lēmumu par konfiskāciju.

10. pants

Iesaldēta īpašuma pārvaldība

1. Katra dalībvalsts pieņem nepieciešamos pasākumus, piemēram, izveido centralizētus valsts birojus vai līdzīgus mehānismus, ar kuriem nodrošina, ka iesaldētais īpašums tiek pienācīgi pārvaldīts, ņemot vērā tā iespējamo konfiskāciju vēlāk.
2. Katra dalībvalsts nodrošina, lai 1. punktā minētie pasākumi vairotu šāda īpašuma saimniecisko vērtību, un tie paredz pārdot vai nodot tādu īpašumu, kura vērtība var samazināties.

III SADAĻA

NOBEIGUMA NOTEIKUMI

11. pants

Statistika

Dalībvalstis regulāri vāc un glabā attiecīgo iestāžu visaptverošus statistikas datus, lai pārbaudītu to konfiskācijas sistēmu efektivitāti. Iegūtos statistikas datus katru gadu nosūta Komisijai un attiecībā uz visiem noziedzīgiem nodarījumiem norāda:

- (a) izpildīto iesaldēšanas rīkojumu skaitu;
- (b) izpildīto konfiskācijas rīkojumu skaitu;
- (c) iesaldētā īpašuma vērtību;
- (d) atgūtā īpašuma vērtību;
- (e) citā dalībvalstī izpildāmu iesaldēšanas rīkojumu pieprasījumu skaitu;

- (f) citā dalībvalstī izpildāmu konfiskācijas rīkojumu pieprasījumu skaitu;
- (g) tā īpašuma vērtību, kas atgūts pēc rīkojumu izpildes citā dalībvalstī;
- (h) tā īpašuma vērtību, kuru paredzēts atkārtoti izmantot tiesībaizsardzības, preventīviem vai sociāliem mērķiem;
- (i) attiecību starp to lietu skaitu, kurās ir izdoti konfiskācijas rīkojumi, un notiesājošu spriedumu skaitu, kuri piespriesti par tādiem noziedzīgiem nodarījumiem, uz kuriem attiecas šī direktīva;
- (j) tādu gadījumu skaitu, kad tiesas ir atteikušas izdot iesaldēšanas un konfiskācijas rīkojumus;
- (k) tādu gadījumu skaitu, kad pieprasījumi izdot iesaldēšanas un konfiskācijas rīkojumus ir apstrīdēti tiesā un tādēļ nav izpildīti.

12. pants

Transponēšana

1. Dalībvalstīs stājas spēkā normatīvie un administratīvie akti, kas vajadzīgi, lai izpildītu šīs direktīvas prasības, līdz ...*[divi gadi no pieņemšanas dienas]*. Dalībvalstis tūlīt dara Komisijai zināmus minēto noteikumu tekstu.

Kad dalībvalstis pieņem minētos noteikumus, tajos ietver atsauci uz šo direktīvu vai arī šādu atsauci pievieno to oficiālajai publikācijai. Dalībvalstis nosaka, kā izdarāma šāda atsauce.

2. Dalībvalstis dara Komisijai zināmus savu tiesību aktu galvenos noteikumus, ko tās pieņem jomā, uz kuru attiecas šī direktīva.

13. pants

Ziņošana

Komisija līdz [trīs gadi pēc transponēšanas termiņa] Eiropas Parlamentam un Padomei iesniedz ziņojumu, kurā novērtē spēkā esošos valstu tiesību aktus par konfiskāciju un īpašuma atgūšanu un vajadzības gadījumā pievieno attiecīgus priekšlikumus.

14. pants

Vienotās rīcības 98/699/TI un Pamatlēmumu 2001/500/TI un 2005/212/TI aizstāšana

1. Neskarot dalībvalstu saistības attiecībā uz pamatlēmumu transponēšanai valstu tiesību aktos noteikto termiņu, Vienotās rīcības 98/699/TI 1. panta a) punktu, Pamatlēmuma 2001/500/TI 3. un 4. pantu un Pamatlēmuma 2005/212/TI 1. un 3. pantu aizstāj attiecībā uz dalībvalstīm, kas piedalās šīs direktīvas pieņemšanā.

2. Attiecībā uz dalībvalstīm, kas piedalās šīs direktīvas pieņemšanā, 1. punktā minētās atsaucēs uz vienoto rīcību un pamatlēmumu noteikumiem uzskata par atsaucēm uz šo direktīvu.

15. pants

Stāšanās spēkā

Šī direktīva stājas spēkā divdesmitajā dienā pēc tās publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.

16. pants

Adresāti

Šī direktīva ir adresēta dalībvalstīm saskaņā ar Līgumiem.

Briselē,

Eiropas Parlamenta vārdā –

Padomes vārdā –

priekšsēdētājs

priekšsēdētājs